

עיר שעושה כל ישראל חברים

אמר רבי יהושע בן לוי "ירושלם הבנויה כעיר שהוברה לה יהדיו" – עיר שהיא עושה כל ישראל חברים.
(תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת חגיגה פרק ג הלכה ו)

הנערות חרדיות VS הפמיניסטיות הדתיות: אלפי תלמידות סמינר מרחבי הארץ יקיימו ביום שישי הפגנת מחאה נגד נשות הכותל, בשעת התפילה החודשית שהן מקיימות ברחבת הכותל המערבי.
(ynet, 5.3.19)

עימותים ביום ירושלים במקום הקדוש ליהדות ולאיסלאם: הבוקר (יום א') פרצו עימותים בין יהודים לערבים בהר הבית. כוחות משטרה הפרידו בין שני הצדדים ופינו את היהודים מההר.
(ynet, 13.5.18)

פיצוץ של עיר

· האם לדעתכם ירושלים, כעיר עם אוכלוסיות שונות ומגוונות, היא עיר מחברת או עיר מפלגת?
· מה הופך/יכול להפוך את ירושלים לכזו ש"עושה כל ישראל חברים"?

· כיצד מפרש ר' יהושע בן לוי את המילה "חברה"? מה מאפיין את ירושלים לדבריו?
· מה האירועים בחדשות מלמדים על ירושלים, ועל אופיה?

חפשו ביוטיוב "יום האחר 2018" או סרקו את הקוד:

· מהי ירושלים בשבילכם?
· עם איזה "יום ירושלים" אתם מזדהים יותר? מה מפריע לכם באפשרות השנייה? מה בכל זאת אמיתי בה? (נעינו במקור: 1.2.2019.ההחברות).

חפשו ביוטיוב "פרומו ריקודגלים תשע"ח" או סרקו את הקוד:

· לפי כל סרטון, את מה חוגגים ביום ירושלים? מהו התוכן של החגיגות?
· מי שותף לחגיגה? מי לא?
· כיצד זה קשור לאופי האירוע?

אחדות וסובלנות

ירושלים הינה עיר אפוליטית. "ירושלים לא נתחלקה לשבטים". ירושלים שייכת היא לכולם. עם ישראל מורכב משבטים שונים (...). ריבוי הגוונים והדעות הכרחי הוא על מנת ליצור חברה דינאמית ומתפתחת. עם זאת, יש הכרח בהימצאותה של נקודה קבועה אחת, ללא כל עוררין, אשר תהיה הלב המחבר את כל איברי הגוף השונים. נקודה הנצח הזו, היא שאמורה להעניק את האחדות לעם ישראל (...). עצם העובדה שירושלים לא נתחלקה לשבטים, מעניקה לה את יסוד השלמות, הגלום בשמה הצורב את השפתיים – "ירושלים". אחדותה של ירושלים משקפת את החיבור המורכב של כל שבטי ישראל. אכן, יש חשיבות עליונה בריבוי דעות וצרכיונות. אולם למחלוקות והילוקים אלו יש מקום אך ורק עם קיומו של גורם מחבר ומלכד המסוגל להעניק ערכי נצח עליהם אין מחלוקת, אשר לעולם לא ישתנו ולא יתיישנו, ערכים אליהם כל מפלגה ועדה באשר היא תוכל להתחבר. על כן דרש רבי עקיבא ואמר: "ירושלים היא הנצח".
(הרב רבן יובירט, "ירושלים הבנויה כעיר שהוברה לה יהדיו", מתוך אתר ישיבת ההסדר "אורות שאול")

סובלנות הינה כבוד, קבלה והערכה לשונות העשירה של התרבויות בעולמנו, צורות הביטוי שלנו והדרכים להיות אדם. הסובלנות מטופחת ומפותחת באמצעות ידע, פתיחות, תקשורת וחופש מחשבה, מודעות ואמונה. סובלנות הינה הרמוניה בין שונות. היא אינה רק חובה מוסרית, אלא גם דרישה פוליטית וחוקית. סובלנות, הערך שעושה את השלום אפשרי, תורם להחלפת תרבות המלחמה בתרבות של שלום.

(הצהרת עקרונות הסובלנות של האומות המאוחדות*, סעיף 1.1)

· מדוע חשוב שיהיה "לב" משותף לכל השבטים המגוונים? מהם "ערכי הנצח" שירושלים מסמלת? · האם יש הבדל בין "כבוד", "קבלה" ו"הערכה"?

· מהו תפקידה של ירושלים, בתוך עולם של ריבוי גוונים ודעות, לדעת הרב נויבירט?

לשונה מאיתנו? (עיינו גם במקור 4 בדף ההרחבות) · על פי כל מקור, כיצד ירושלים תהיה "עיר שעושה כל ישראל חברים"? מהו הערך שעומד בבסיס כל דרך? · האם שתי הגישות סותרות זו את זו, או שהן יכולות להשתלב אחת עם השנייה?

· מהי סובלנות? האם היא תמיד מבטאת "הרמוניה בין שונות"? (עיינו במקורות 2-3 בדף ההרחבות) · מהו תפקידה של הסובלנות בעולם של ריבוי גוונים ודעות? איזה מרקם חברתי היא יוצרת?

אין מנג'לדין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים (שלא ילכלכו ויטמאו אותם) ולא (יגורו) כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות (כדי שלא יטמאו ממי שאינו מקפיד). יכול אף בירושלם כן? (אמר) רבי יהושע בן לוי: "ירושלם הבנויה וגו'" – עיר שמחברת ישראל זה לזה. (תלמוד ירושלמי מסכת בבא קמא פרק ז הלכה ז)

ובירושלם נאמנין (מוכסי המלך, עמי הארצות שלא מקפידים על טומאה וטהרה) אף על הקודש (ולא חוששים שיטמאו אותו). (...) (מדוע לא חוששים?) אמר רבי יהושע בן לוי "ירושלם הבנויה כעיר שהובררה לה יחדיו" – עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים (חבר – אדם שמקפיד על טומאה וטהרה)" (תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת חגיגה פרק ג הלכה ו)

"חבר" הוא האדם המקבל עליו לשמור (...) את דיני הטהרה. הוא יודע ורוצה להיזהר מהטומאה. לא כך "עמי הארץ", שאינם רוצים או אינם יודעים או יכולים לעשות זאת. כך נוצרו ה"חבורות", קבוצות של חברים, אנשים שהיו נאמנים בכל הנוגע לטהרה. מציאות זאת, של שני מגזרים, יצרה חיץ קשה בתוך האומה. היא גרמה פעמים רבות לשנאה בין מגזרים – "איבה" בלשון חז"ל (...) אם עמי הארץ חשודים בטומאה, כיצד ניתן לשתף אותם במעמד דתי קולקטיבי בבית המקדש? (...) רבי יהושע בן לוי, איש המוסר והחסד, אוהב ישראל ואדם, פתר את הדילמה תוך שהוא חושף את משמעות המילה "הַפְּרָה" (...) העיר "הַפְּרָה" לא רק מבחינה גיאוגרפית או מיסמית, אלא מבחינה אנושית. העיר "הַפְּרָה" כי כל בני ישראל הוכרזו כ"חברים" ולא כעמי הארץ: "כל ישראל חברים" (...) מה עמד מאחורי הקביעה ה"אמיצה" הזאת? (...) זוהי פעולה של אסטרטגיה הלכתית להבטיח את אחדות העם, כדברי רבי יוסי: "כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו ושורף פרה אדומה לעצמו". איך שלא יהיה, מאחורי הקביעה עומדת אהבת ישראל: "כל ישראל חברים". (שלום הוונברג**, כל ישראל חברים, מקור ראשון, מוסף שבת, ח' סיון תשע"ד)

· מה היתה הדרך בזמן המקדש למנוע את ה"איבה" בין הקבוצות השונות? · מה ניתן ללמוד מכך על הדרך להפוך את ירושלים ל"עיר שעושה כל ישראל חברים"?

· מהו המעמד הייחודי של ירושלים בדיני טומאה וטהרה? איזו "הקלה" הלכתית נוהגים בה?

· מהי ההצדקה להקלה זו? (עיינו במקורות 5-6 בדף ההרחבות) · כיצד מסביר רבי יהושע את ההקלה הזו בכל מקור? מה ההבדל בין שני הניסוחים? האם יש קשר בין השניים? · כיצד קושר שלום רוזנברג בין "כל ישראל חברים" לבין "עיר שמחברת ישראל זה לזה"? (עיינו גם במקורות 7-8 בדף ההרחבות)

* שלום רוזנברג (נולד בארגנטינה ב-1935) הוא הוגה דעות יהודי דתי, ישראלי, פרופסור אמריטוס באוניברסיטה העברית, בה היה ראש החוג למחשבת ישראל. רוזנברג עוסק בעיקר בפילוסופיה של הדת, יחסי דת ומוסר, יחסי דת ומדע, ופרשנות והרמנויטיקה בהגות היהודית והכללית.

* הצהרת עקרונות הסובלנות של האו"ם, הוכרזה ונחתמה על ידי המדינות החברות ב- UNESCO ב-16 בנובמבר 1995. בהצהרה מעוגנים עקרונות הסובלנות ברמה המדינית, הקהילתית והפרטית, בדגש על נושא החינוך. בהצהרה נקבע ה-16 בנובמבר כיום השנתי לסובלנות.